

TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ ve ETKİNLİĞİ

DEVELOPMENT and EFFECTIVENESS of TURKISH INSURANCE SECTOR

Doç.Dr. Pınar PEHLİVAN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Demirci MYO - Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü,
pinar.pehliivan@cbu.edu.tr – Manisa/Türkiye

ÖZET

Bir ülkenin ekonomik bakımdan gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergelerinden biri finans kesimidir. Finans kesiminin iki temel aktörü de bankacılık ve sigortacılık sektörleridir. Sigorta sektörü, uzun vadeli fon oluşturmak suretiyle ekonomide sermaye birikiminin gelişmesine katkı sağlayan ve ekonomik kalkınmaya doğrudan destek veren finans sektörünün en önemli parçalarından birini oluşturmaktadır. Ülkemizde özellikle 2000’li yıllardan sonra ciddi bir gelişme gösteren sigorta sektörü, gelecek yıllarda da gelişme potansiyeli en fazla olan sektörlerden biridir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta sektörünün finansal performanslarını çeşitli oranlar yardımı ile analiz etmektir. Sigorta sektörünün 2006-2016 tarihlerine ait finansal tabloları, oran analizleri ve karşılaştırmalı finansal tablolar analizi yöntemi ile ele alınmıştır. Son olarak sigorta sektörünün gelişimini ve etkinliğini ölçebilmek amacıyla elde edilen temel finansal büyüklükler ve göstergeler yorumlanmıştır. Çalışmaya sigorta sektörünün tamamı (hayat dışı branşlar ve hayat ve emeklilik branşları toplamı) dahil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Finansal Performans, Oran Analizi

Jel Kodu: G 22, G 29

ABSTRACT

One of the most important indicators of an economically developed level of an economy is the financial sector. The banking and insurance sectors are the two main actors of the financial sector. The insurance sector is one of the most important parts of the finance sector which makes contribution to development of capital accumulation in the economy and provides direct support to the economic development by establishing long term funds. The insurance sector, which has developed significantly in our country especially after 2000 years, is one of the sectors with the greatest development potential in the years to come.

The objective of this study is to analyse financial performances of insurance sector in Turkey with help of various ratios analysis. The financial statements of insurance sector for four periods included in the period of 2006 to 2016 were addressed by the methods of ratio analysis and analysis of comparative financial statements. The obtained basic financial sizes and indicators of the insurance sector were commented mutually in order to measure the development and effectiveness of the insurance sector. Entire insurance sector (non-life insurances and life-retirement insurances) is included in the study.

Keywords: Insurance, Financial Performance, Ratio Analysis.

1.GİRİŞ

Sigortacılık sektörü, bankacılık sektörü ile birlikte son yıllarda hızla gelişen finansal piyasaların en önemli aktörünü oluşturmaktadır. İnsanların hayatlarının her döneminde karşılaşılabileceği risklerden korunmasını sağlayan araçlardan biri de sigorta sistemidir. Ekonomik birimlerin karşılaşılabileceği risklerin çeşitliliği onların sigortaya katılma gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Sigortalılar belirli bir prim ödemesi karşılığında sigorta şirketlerinden güvence elde etmektedir.

Sigortacılık sektörü topladığı primleri tahvil, hisse senedi, yatırım fonları ve uzun vadeli yatırımlara dönüştürerek ekonomik büyüme ve gelişmede etkin rol oynayan, primlerden oluşan fonlarla sisteme doğrudan katkı sağlayan finansal kuruluşlardır. Özellikle son yıllarda sigortacılık, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinin finansal sektörlerinin en önemli unsurlarından biri olmuştur.

Artan rekabet şartlarında sigorta şirketlerinin faaliyetlerini sürdürebilmeleri, varlıklarını optimum kullanabilmeleri ve etkin çalışabilmeleri mali yapılarının güçlü olmasına bağlıdır. Ülkelerin ekonomik büyümesiyle doğrudan ilişkili olan sigortacılık sektörünün etkin ve verimli çalışıp çalışmadığı finansal performansının analiziyle ortaya konulabilir. Yapılan analizler doğrultusunda atılması gereken adımlar ve sistemin etki düzeyi hakkında fikir sahibi olunabilecek ve Türk sigorta sektörünün görünümü ortaya konulabilecektir.

İşte bu düşünceyle yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmanın amacı, 2006-2016 yılları için Türk sigortacılık sektörünün mali performansını oran analizi yöntemiyle hayat dışı şirketler, hayat-emeklilik şirketleri ve tüm sektör bazında incelemektir. Bu bağlamda çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Türk sigortacılık sektörünün finansal yapısı incelenmiş, ikinci bölümde alanda daha önce yapılmış çalışmalara ilişkin literatüre yer verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmada kullanılan yöntem ayrıntılı olarak açıklanmış, dördüncü bölümde analizde kullanılan oranlar ele alınmış, daha sonra analize ilişkin bulgular ortaya konulmuştur. Son bölümde genel bir değerlendirmeye de yer verilmiştir.

2. GENEL OLARAK SİGORTA KAVRAMI

İnsanlar yaşantıları boyunca doğadan veya insanların davranışlarından kaynaklanan kendilerine çeşitli maddi zararlar veren olaylarla karşılaşır. Bu olayların bazıları, özellikle doğadan kaynaklananlar tesadüfi olaylardır.

Bazen hiç umulmadık bir olay çok tehlikeli sonuçlar doğurur ve kişiye zarar verir. Bu zarar, can ve mal kaybı şeklinde olabilir. İşte insan hayatının giderek hareketlendiği ve teknolojinin hayatı yönlendirdiği günümüzde, bu tehlikeler her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle insan ve toplum için çeşitli potansiyel zararlar doğurabilecek bu tarz tehlikeli olaylara karşı bir önlem alma fikri sigorta kavramını ve sigortacılığı doğurmuştur (Kuşçu, 2011,1).

Sigorta, insanların; karşılaşabileceği risklere yönelik riskin gerçekleşme ihtimaline karşın belirli primler ödemeleri koşuluyla elde ettikleri güvence sistemidir. Karşılaşabilecek risklerin fazlalığı gerçek ve tüzel kişilerin sisteme katılım ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) sigorta mukavelesi başlıklı 1263. maddesinin 1. fıkrasında, "Sigorta bir akittir ki bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (bir rizikonun) meydana gelmesi halinde, tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli birtakım hâdiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır" denilmektedir.

TTK'da yer alan sözleşme tanımında aynı zamanda sigorta sisteminde ve sözleşmelerinde yer alan taraflar da belirtilmiştir. Tanımda sigortacı, belirli prim ödemesini alarak sigortalıya güvence veren taraf olarak yer alırken, sigortalı ise karşılaşabileceği risklerin etkilerini en aza indirmek veya etkilerini ortadan kaldırmak isteyen taraftır. Para ile ölçülebilirlik, sistemin olmazsa olmazıdır. Sistemin işleyebilmesi için karşılaşılacak risklerin parasal değeri gereklidir.

Sigortacılık sektörü ana grupları ile mal sigortaları, can sigortaları, bireysel emeklilik ve sorumluluk sigortaları şeklinde sınıflandırılırken, grup içerisinde yer alan branşlar da kendi içinde hayat dışı (elementer), hayat ve emeklilik sistemi olarak gruplara ayrılmaktadır. Mal sigortaları hayat dışı branşları içerirken, can sigortaları ve emeklilik ise hayat ve emeklilik sistemi branşlarını içermektedir. Aşağıdaki tabloda grup ve branşlar gösterilmektedir.

Tablo 1: Sigorta Türleri

Mal Sigortaları	Can Sigortaları / Emeklilik	Sorumluluk Sigortaları
Kaza	Hayat	Kıyı Tesisleri Sorumluluk
Kara Araçları	Yatırım Fonlu Sigortalar	Taşımacılık Zorunlu Sorumluluk
Raylı Araçlar	Hastalık-Sağlık	Üçüncü Şahıs Sorumluluk
Hava Araçları	Bireysel Emeklilik	Hekim Mesleki Sorumluluk
Su Araçları		Özel Güvenlik Sorumluluk

Nakliyat	Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk
Yangın	Mali Müşavir Mesleki Sorumluluk
Hırsızlık	Sigorta İşletmeciliği Sorumluluk
Konut	İşveren Mali Sorumluluk
İşyeri	Mimar ve Mühendis Mesleki Sorumluluk
Doğal Afet Tarımsal Zarar	Akaryakıt İşletmeciliği ve Taşımacılığı Sorumluluk

Kaynak: www.tsb.org.tr

3. TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN YAPISI

Türk sigorta sektörünün 2006-2016 yılları için temel göstergeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 2: Türk Sigortacılık Sektörünün İstihdam Durumu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Şirket Sayısı	55	53	54	57	58	59	59	61	63	60	61
Hayat Dışı	32	29	30	33	34	35	35	36	38	36	37
Hayat ve Emeklilik Reasürans	21	23	23	23	23	23	23	24	24	23	22
Personel Sayısı	13.617	15.138	16.069	15.602	16.029	16.783	17.521	18.511	19.305	19.311	19.511
Hayat Dışı	6.913	7.553	8.406	8.701	9.046	9.241	9.526	9.886	10.235	10.196	10.464
Hayat ve Emeklilik Reasürans	6.512	7.384	7.460	6.691	6.764	7.324	7.778	8.431	8.858	8.904	8.821
Broker Sayısı	56	64	73	72	81	92	98	111	119	124	134
Acente Sayısı	15.322	16.011	13.250	15.579	16.205	16.616	16.827	15.494	15.587	15.195	15.575
Bireysel Emeklilik Aracısı	12.135	12.422	13.735	15.666	16.716	17.868	20.176	26.639	30.046	36.000	39.680
Eksper Sayısı	1.734	963	901	908	1.095	1.343	1.396	1.379	1.305	1.274	1.265
Tarım Eksperi Sayısı	Veri yok	Veri yok	Veri yok	1.154	1.649	1.318	1.926	1.953	1.979	2.354	2.356

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=43> (Erişim Tarihi: 05.04.2017)

Öncelikle sektörde yer alan şirket, personel, acente, broker ve eksper sayılarına değinmekte fayda vardır. Türk sigortacılık sektöründe 2016 yılı itibarıyla 59 sigorta ve 2 reasürans olmak üzere toplam 61 şirket TSB'ye üyedir. Bu şirketlerin 2'si reasürans, 37'si hayat-dışı, 4'ü hayat, 18'i hayat ve emeklilik şirkettir.

Tablo 2 incelendiğinde ülkemizde sigortacılık ve bireysel emeklilik sektörlerinde faaliyet gösteren 61 sigorta, reasürans ve emeklilik şirketinde 2016 yılı sonu itibarıyla toplam 19.511 kişi istihdam edilmektedir. Diğer yandan, sigortacılık faaliyetine aracılık etmek üzere kurulan ve TOBB¹ nezdinde tutulan Levha'ya kayıt yaptırmış acente sayısı 15.575, bireysel emeklilik sisteminde aracılık yapmak üzere EGM'ye² kayıtlı satışa yetkili bireysel emeklilik aracısı sayısı ise 36.000'dir. 2016 yıl sonu itibarıyla mevcut 134 adet brokerin 84'ü sigorta ve reasürans, 46'sı sadece sigorta, 4'ü ise sadece reasürans alanında ruhsat sahibidir. Sektörde mevcut 1.265 adet gerçek kişi sigorta eksperinden 503 adedi tek başına, 762 adedi ise bir tüzel kişi sigorta eksperine nezdinde çalışmaktadır. Sektörde ayrıca 2.356 adet tarım eksperine bulunmaktadır. Aktüerler siciline kayıtlı 123 aktüerden şirketlerle anlaşmalı olarak faaliyet gösteren aktüer sayısı ise 40'dır. (www.hazine.gov.tr)

¹ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

² Emeklilik Gözetim Merkezi

Yukarıda açıklanan rakamlar, sigortacılık ve bireysel emeklilik sektörlerinin 2016 yılı sonu itibarıyla 80 binden fazla kişiye direkt istihdam sağladığını göstermektedir.

Sigorta sektörünün yıllık prim üretim tutarları 2006 yılından itibaren aşağıda Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Branş Bazında Yıllık Toplam Prim Üretimleri (Milyar TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	9,1	9,9	10,2	10,5	11,9	14,5	17,1	20,8	22,7	27,3	35,4
Hayat ve Emeklilik	1,4	1,6	1,6	1,8	2,2	2,6	2,7	3,4	3,3	3,8	5,0
Toplam	11,5	11,5	11,8	12,3	14,1	17,1	19,8	24,2	26,0	31,1	40,5

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=318> (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Tablodan da anlaşılacağı üzere 2016 yılı ülkemiz sigortacılık ve bireysel emeklilik sektörleri için parlak bir yıl olmuştur. Yıl içinde sigortacılık sektöründe toplam 40,5 Milyar TL prim üretimi gerçekleştirilmiş, bir önceki yıla göre brüt %30,4 ve reel %26,6 oranında büyüme sağlanmıştır.

Ülkemizde hayat dışı sigorta dallarının toplam prim üretimindeki payı hayat grubundan daha yüksektir. Toplam prim üretiminin 2016 yılında %87,6'sı hayat dışı, %12,4'ü ise hayat grubu branşlarından elde edilmiştir. Bireysel kredilere bağlı hayat sigortalarının etkisiyle hayat ve emeklilik branşının toplam prim üretimi içerisindeki payı bir miktar yükselmiş olmasına karşın, yine de 2016 yılında %12,4 seviyesinde gerçekleşebilmiştir.

Hayat dışı ve hayat/emeklilik branşlarında verilen teminat bedelleri ise Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Branş Bazında Verilen Teminat Bedelleri (Milyar TL)

	Hayat Dışı	Hayat ve Emeklilik	Toplam
2006	18.555,4	90,8	18.646,2
2007	20.565,6	97,7	20.663,3
2008	22.078,7	101,7	22.180,4
2009	28.774,1	199,5	28.973,6
2010	32.398,2	226,4	32.624,6
2011	38.524,1	277,5	38.801,6
2012	49.326,2	387,8	49.714,0
2013	62.334,3	485,7	62.820,1
2014	75.961,9	564,9	76.526,8
2015	85.389,1	670,8	86.059,9
2016	89.115,2	745,5	89.861,6

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=318> (Erişim Tarihi:01.08.2017)

Türk sigortacılık sektöründe 2016 yılında 40,5 Milyar TL prim üretimine karşılık sigortalılara 89,9 Trilyon TL teminat verilmiştir.

Tablo 5: Branş Bazında Poliçe Sayıları (Adet)

	Hayat Dışı		Hayat ve Emeklilik		Bireysel Emeklilik	
	Poliçe Sayısı	Sözleşme Sayısı	Poliçe Sayısı	Sözleşme Sayısı*	Katılımcı Sayısı	Sözleşme Sayısı
2006	23.865.958	36.308.363	4.911.492	5.654.337	1.073.650	1.208.341
2007	26.196.486	38.905.265	5.630.518	6.631.637	1.457.704	1.600.157
2008	29.953.681	44.902.822	6.003.797	7.515.924	1.745.354	1.932.686
2009	33.281.456	48.828.381	7.839.579	13.354.251	1.987.940	2.203.491
2010	38.225.736	54.460.397	10.436.831	15.215.799	2.281.478	2.534.793
2011	44.196.063	64.268.017	16.392.861	21.344.509	2.641.843	2.938.333
2012	47.493.646	72.609.460	12.643.852	24.519.316	3.128.130	3.493.465
2013	51.597.637	79.425.947	15.416.322	26.476.861	4.153.055	4.683.303
2014	54.650.431	86.694.431	15.526.432	27.489.612	5.098.027	5.798.937
2015	54.519.165	89.998.251	15.381.413	28.774.554	6.039.300	7.041.766
2016	55.117.152	92.744.800	16.911.925	29.408.655	6.625.759	7.794.632

*Yürürlükteki Ferdi Poliçe ve Sertifika Sayısı

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=318> (Erişim Tarihi:1.8.2017)

Tablo 5, Türk sigortacılık sektöründe 2006-2016 yılları arasında düzenlenen poliçe ve sözleşme sayılarını ifade etmektedir.

Sigorta ve emeklilik şirketleri tarafından 2016 yılında hayat dışı dallarda 55.117.142 adet, hayat branşında ise 16.911.925 adet olmak üzere toplam 72.029.067 adet poliçe tanzim edilmiştir. 2016 yılında toplam poliçe sayısı 2015 yılına göre %3,1 oranında artmıştır. Bireysel emeklilik sistemine katılanların sayısı da 2016 yılsonunda 6,6 milyon kişiyi geçmiştir. Tüm bu göstergeler, sigortacılığın ülkemiz ekonomisi ve istikrarlı bir büyüme için önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 6 bireysel emeklilik sistemindeki birikim ve katkı tutarlarını içermektedir.

Tablo 6: Bireysel Emeklilik Sisteminde Birikim Tutarı ve Katkı Payı (Milyon TL)

	Katılımcı	Devlet Katkısı	Toplam Fon Tutarı
2006	2.386	Yok	2.386
2007	4.603	Yok	4.603
2008	6.400	Yok	6.400
2009	9.125	Yok	9.125
2010	11.999	Yok	11.999
2011	14.315	Yok	14.315
2012	20.272	Yok	20.272
2013	25.123	1.147	26.270
2014	34.746	3.017	37.763
2015	42.968	5.006	47.973
2016	53.376	7.433	60.809

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=318> (Erişim Tarihi: 1. 8.2017)

Bireysel emeklilik sistemi 2013 yılı başında doğrudan devlet katkısı ile yakalamış olduğu hızlı büyüme trendini 2016 yılında da devam ettirmiştir. Katılımcılara ait fon tutarı devlet katkısı ile birlikte %27 oranında artarak 48 milyar TL'den 61 milyar TL'ye yükselmiştir.

Ekonomik koşullardaki iyileşmeler, yerli ve uluslararası sermayenin artan talebi ve mevcut büyüme potansiyeli dikkate alındığında, sigortacılık sektörünün istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmesi ve gelecekte ekonomik istikrara daha fazla katkıda bulunması beklenmektedir. Aynı şekilde, 2017 yılı başında yürürlüğe giren 45 yaş altı çalışanların bireysel emeklilik sistemine otomatik dahil edilmesine ilişkin düzenleme ile birlikte bireysel emeklilik sistemindeki büyümenin de artarak devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 7, incelenen dönem için sigorta sektöründe ödenen tazminat bedellerini göstermektedir. Sektörde ödenen tazminat tutarı 2006 yılında 8,95 Milyar TL iken artarak 2016 yılında 18,1 Milyar TL'ye yükselmiştir. 2016 yılında hayat dışı şirketler 15,8 milyar TL, hayat ve emeklilik şirketleri ise 2,3 milyar TL tazminat ödemesi gerçekleştirmiştir. Ödenen tazminatların içinde hayat dışı şirketlerin payı %87, hayat ve emeklilik şirketlerinin payı ise %13 seviyesindedir. Sektörde yıllık bazda toplam ödenen tazminat tutarı son beş yılda yaklaşık %14 oranında artış göstermiştir.

Tablo 7: Branş Bazında Ödenen Tazminat Bedelleri (Milyon TL)

	Hayat Dışı	Hayat ve Emeklilik	Toplam
2006	7.158,7	855,9	8.950,1
2007	7.655,8	902,1	8.557,9
2008	7.954,4	995,7	8.014,6
2009	8.121,7	1.057,8	9.179,5
2010	8.997,4	1.124,7	10.122,1
2011	9.111,7	1.695,4	10.807,1
2012	9.422,6	1.780,3	11.202,9
2013	9756,3	2.049,3	11.805,7
2014	11.324,5	2.084,8	13.409,4
2015	13.853,5	2.060,3	15.913,7
2016	15.832,3	2.292,0	18.124,3

Kaynak: <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=318> (Erişim Tarihi: 1. 8.2017)

3. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Literatürde, Türk sigortacılık sisteminin finansal performansı ve verimliliği üzerine yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda incelenen dönemlerin ve kullanılan yöntemlerin farklılıklar arz ettiği göze çarpmaktadır. Sözü edilen çalışmalar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Kılıçkaplan & Baştürk, Tobit modeli kullanarak Türk sigortacılık sektörünün verimliliğini 1997-2003 dönemi için analiz etmişler ve deprem yılı dışında sektörde canlanma olduğunu ileri sürmüşlerdir (Kılıçkaplan & Baştürk, 2005). Kılıçkaplan & Karpat, veri zarflama analizi (VZA) yöntemi ile 1998-2002 yılları için sigortacılık sektörünün etkinliğini analiz ettikleri çalışmada, şirket sayısı, prim, 2000 yılı krizi ve depremin etkinliğe etki eden faktörler olduğu ortaya koymuşlardır. (Kılıçkaplan & Karpat, 2004). VZA yöntemini kullanan bir diğer çalışmada Kayalı, 2000-2006 döneminde sigorta şirketlerinin etkinliğini araştırmış ve etkinliğin arttığı sonucuna ulaşmıştır (Kayalı, 2007; 103-115).

Akın & Ece, 2006-2010 dönemi için İMKB'de işlem gören sigorta şirketlerinin finansal performansını çeşitli büyüklükler ve oranlar aracılığıyla incelemiş ve sigorta şirketlerinin olumsuz büyüme sergilediğini belirlemiştir. Özellikle 2007 yılında başlayan küresel krizin sigorta şirketlerinin giderlerinde artışa neden olduğunu ortaya koymuşlardır. (Akın & Ece, 2013; 89-106)

Topsis yöntemi kullanarak sigorta şirketlerinin 2007-2011 yılları arasındaki finansal performansını analiz eden Akyüz & Kaya, hayat dışı sigorta sektörü için en başarılı yılın 2007 yılı, en başarısız yılın ise 2008 yılı olduğunu, hayat ve emeklilik şirketlerinin ise 2007 yılının en başarılı, 2009 yılının en başarısız yıl olduğunu belirlemiştir (Akyüz & Kaya, 2013;355-371).

Altan, 2005-2007 döneminde faaliyet gösteren 25 sigorta şirketinin VZA yöntemi ile etkinliğini araştırmış, etkin olmayan şirketlerin girdi ve çıktılarında yapılması gereken değişiklikler konusunda öneriler sunmuştur (Altan, 2010;185-204). Başkaya & Akar ise, 2003 yılında sigorta sektöründe faaliyet gösteren 12 şirketin VZA yöntemi ile satış performanslarını analiz etmiş, 6 firmanın etkin çalıştığı sonucuna ulaşmıştır (Başkaya & Akar, 2005; 37-51).

Yine VZA yöntemi ile 2008-2010 dönemi etkinliğini araştıran çalışmada Çetintaş & Biçen, sigorta şirketlerinin etkinliğinin 2009 yılında arttığını, 2010 yılında ise azaldığını tespit etmişlerdir (Çetintaş & Biçen, 2012;124-154). VZA yöntemi kullanan bir başka çalışmada ise 2008-2010 yılları arasında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin etkinlikleri analiz edilmiş, 2009 yılında etkinliğin arttığı, 2010 yılında ise azaldığı belirlenmiştir (Dalkılıç, 2012;71-90). VZA yöntemini kullanarak sigorta sektörünün etkinliğini araştıran diğer çalışmada ise Köse, 2004-2008 döneminde sigorta sektörünün etkin olduğu sonucuna ulaşmıştır (Köse, 2010;85-100).

Panel veri analizi yöntemi kullanan Kaya & Kaya, 2008-2013 yılları arasında sigorta sektörünün verimliliğini araştırmış, şirketlerin finansal performanslarını etkileyen değişkenleri tespit etmişlerdir (Kaya & Kaya, 2015;93-111). Doğrusal hedef programlama yöntemi kullanılan çalışmada ise 2002-2004 yılları değerlendirmeye alınmış, sigorta şirketlerinin yarısından fazlası başarılı bulunmuştur (Turanlı & Köse, 2005;19-39).

Başpınar, 2003 yılı verileri üzerinden finansal analiz tekniklerini sigorta şirketlerinin mali tablolarına uygulamıştır (Başpınar, 2005;4-35). Çakır ise çok kriterli karar verme tekniğiyle altı sigorta şirketinin performansını incelemiş ve firmaları performanslarına göre sıralamıştır (Çakır, 2016; 127-147).

Çelik & Kaplan, 2002-2004 döneminde sigorta sektörünün kârlılık ve yoğunlaşma ilişkisini irdelemiş, piyasada eksik rekabetçi bir yapının olduğunu ortaya koymuştur (Çelik & Kaplan, 2005; 69-82). Gri ilişkisel analiz yöntemiyle sigortacılık sektörünün performansını ölçen çalışmada ise likidite, kaldıraç ve kârlılık oranlarından yararlanılmıştır (Peker & Baki, 2011;1-18).

4. YÖNTEM

Çalışmada sigorta sektörünün etkinliğini ölçmek amacıyla oran (rasyo) analizinden yararlanılmıştır. Finansal tabloların analizinde en çok kullanılan yöntem olan oran analizi ile finansal tablolarda yer alan kalemlerin nispi ilişkileri incelenerek firmaların finansal durumu konusunda bilgi edinilir. (Çabuk vd, 2013; 62) Sigortacılık sektörü üzerine yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, etkinliğin

ölçülmesinde oran analizi büyük bir yer tutmaktadır. Mali yapı analizlerinde, basit ve anlaşılır olması nedeniyle genellikle oran analizi tercih edilmekle birlikte analizlerde farklı oranların kullanıldığı da görülmektedir.

5. VERİLER ve KULLANILAN ORANLAR

Çalışmada, Türk sigortacılık sektörünün 2006-2016 dönemindeki etkinliği, oran analizi yöntemi ile analiz edilmektedir. Bu bağlamda sektörün performansının gelişiminin izlenmesi amacıyla genel kabul görmüş oranlardan yararlanılmıştır. Çalışmada kullanılan oranlar üç bölümde ele alınmış ve aşağıda Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8: Performans Analizinde Kullanılan Oranlar

Likidite Oranları	I-Cari Oran = Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
	II-Nakit Oranı = Hazır Değerler / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
Faaliyet (Varlık Kullanım) Oranları	I-Alacak Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar
	II-Aktif Devir Hızı = Net Satışlar / Aktif Toplamı
Finansal Yapı (Kaldıraç) Oranları	I-Yabancı Kaynak Oranı = Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı
	II-Özkaynak Oranı = Özkaynak / Pasif Toplamı
Kârlılık Oranları	I-Özkaynak Kârlılığı = Net Kâr / Özkaynak
	II-Faaliyet Kârlılığı = Net Kâr / Faaliyet Gelirleri
	III-Aktif Kârlılığı = Net Kâr / Aktif Toplamı

Çalışmada kullanılan veriler için Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği’nin internet sayfalarından yararlanılmış, sigortacılık sektörüne ait yılsonu verileri kullanılmıştır. Her bir oran hayat dışı şirketler, hayat ve emeklilik şirketleri ve toplam sigortacılık sektörü için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

6. BULGULAR

Çalışmada Türk sigortacılık sektörünün 2006-2016 dönemindeki etkinliği çeşitli oranlar yardımıyla analiz edilmektedir. Söz konusu oranlar sektör geneli için hesaplanmakta ve ulaşılan sonuçlar hayat dışı şirketler ve hayat ve emeklilik şirketleri bağlamında karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Türk sigortacılık sektörünün mali performansının değerlendirilmesinde kullanılan ilk gösterge likiditeye ilişkin oranlardır. Sigorta sektörünün yıllar itibarıyla likidite oranları hayat dışı branşlar ile hayat ve emeklilik branşları için ayrı ayrı gösterilmektedir.

6.1. Likidite Oranları Analizi

Cari Oran: Bu oran, dönen varlıklar toplamının kısa vadeli yükümlülüklerle oranlanmasıyla hesaplanmaktadır. İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren cari oran, aynı zamanda firmanın çalışma sermayesine ilişkin bilgi verir (Berk, 2003: 37). Cari oranın yüksek olması, işletmenin borç ödeme gücünün de yüksek olduğunun göstergesidir. Ancak bu oranın yüksek olması, kredi veren kurumlar açısından olumlu karşılanmasına rağmen, firma açısından atıl fon bulunduğu ve kaynakların etkin kullanılmadığına işaret etmektedir.

Tablo 9: Cari Oran

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	1,40	1,46	1,45	1,67	1,38	1,35	1,26	1,30	1,33	1,12	1,21
Hayat ve Emeklilik	1,75	1,72	1,71	1,52	1,47	1,48	1,39	1,33	1,35	1,32	1,30
Sektör Ortalaması	1,57	1,58	1,57	1,60	1,43	1,42	1,33	1,32	1,34	1,25	1,26

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Analiz döneminde sigorta sektörünün cari oranı, Tablo 9 aracılığıyla değerlendirildiğinde, 2006 yılında 1,57’den 2016 yılında 1,26’ya kadar düştüğü görülmektedir. Bu durum sigorta şirketlerinin kısa vadeli borçlanmalarından kaynaklanan ödemeleri zamanında yerine getirmede zorlandığını göstermektedir. Ayrıca sektör ortalamasına göre değerlendirme yapıldığında genellikle hayat dışı

şirketlerin cari oranlarının sektör ortalamasının altında kaldığı, hayat ve emeklilik şirketlerinin ise ortalamasının üzerinde seyrettiği anlaşılmaktadır.

Nakit Oranı: İşletmelerin para ve para benzeri dönen varlık kalemlerinin kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi suretiyle bulunur. Bu oran işletmelerin mevcut hazır değerleriyle kısa vadeli yükümlülüklerini ne ölçüde karşılayabildiğini gösterir. İşletmelerin alacaklarını tahsil edememesi, stoklarını elden çıkaramaması durumlarında hazır değerler ve menkul kıymetleri ile kısa vadeli borçlarını ödeyebilme yeteneğini ifade eden nakit oranının sektöre göre değişiklik gösterse de 0,20 olması genellikle uygun görülmektedir.

Tablo 10: Nakit Oranı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	0,40	0,45	0,49	0,45	0,55	0,53	0,55	0,55	0,59	0,53	0,59
Hayat ve Emeklilik	0,11	0,12	0,17	0,15	0,19	0,24	0,21	0,20	0,25	0,25	0,24
Sektör Ortalaması	0,27	0,29	0,35	0,30	0,36	0,38	0,37	0,36	0,42	0,40	0,42

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Türk sigortacılık sektörünün nakit oranı Tablo 10 yardımıyla incelendiğinde, sektör ortalamasının genel kabul görmüş 0,20 oranından yüksek olduğu, inceleme döneminde dalgalanma gösterse de sektörün nakit oranının 2006 yılında 0,27'den 2016 yılında 0,42'ye yükseldiği görülmektedir. Yani son yılda sigorta sektörü, 1 TL'lik kısa vadeli borcuna karşılık 0,42 TL'lik hazır değer ve menkul kıymete sahiptir. Ayrıca tablodan hayat dışı şirketlerin nakit oranının hayat ve emeklilik şirketlerine göre daha yüksek olduğu da anlaşılmaktadır.

6.2. Faaliyet (Verimlilik - Varlık Kullanım) Oranları Analizi

Alacak Devir Hızı: Net satışların ortalama ticari alacaklara bölünmesi suretiyle hesaplanan bu oran, işletmelerin alacaklarının bir yılda kaç defa tahsil edildiğini gösterir (Çabuk vd., 2013;70). Bu oran arttıkça işletmenin likiditesinde artış olduğu düşünülür. Alacak devir hızının düşük olması ise işletmelerin alacak tahsil politikasının etkin olmadığına işaret eder. Sigortacılık sektöründe net satışlar rakamına ulaşmak için, hayat, hayat dışı ve emeklilik şirketlerinin teknik gelir kalemleri toplanmıştır. Ortalama ticari alacaklar kalemi için ise esas faaliyetlerden alacaklar kalemi kullanılmıştır.

Tablo 11: Alacak Devir Hızı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	2,00	2,14	2,42	2,50	2,71	2,48	2,69	3,02	3,26	3,11	3,54
Hayat ve Emeklilik	1,18	0,76	0,76	0,54	0,45	0,45	0,30	0,30	0,30	0,30	0,34
Sektör Ortalaması	1,67	1,49	1,50	1,29	1,18	1,13	0,95	0,97	1,08	1,00	1,09

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Tablo 11'den yola çıkarak sigortacılık sektörünün alacak devir hızı incelendiğinde bu oranın 2006 yılında 1,67'den 2016 yılında 1,09'a kadar düştüğü görülmektedir. Hayat dışı şirketlerin alacak devir hızı sektör ortalamasının üstünde iken hayat ve emeklilik şirketlerinin alacak devir hızı ortalamasının oldukça altında seyretmektedir. Bu oranın giderek düşmesi, sigorta şirketlerinin alacaklarını tahsil etme yeteneklerinin azaldığını göstermektedir.

Aktif Devir Hızı: Net satışların aktif toplamına bölünmesiyle elde edilen aktif devir hızı, işletmelerin aktif varlıklarının kaç katı kadar satış yaptığının göstergesidir. Bu oranın genellikle yüksek olması beklenmektedir.

Tablo 12: Aktif Devir Hızı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	0,58	0,55	0,55	0,52	0,61	0,63	0,63	0,61	0,60	0,57	0,58
Hayat ve Emeklilik	0,27	0,19	0,21	0,16	0,15	0,15	0,11	0,12	0,09	0,08	0,10
Sektör Ortalaması	0,43	0,38	0,38	0,33	0,34	0,34	0,31	0,31	0,28	0,26	0,27

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Sigortacılık sektörünün aktif devir hızına ilişkin oranlar Tablo 12'den yararlanarak değerlendirilebilir. Sektörün aktif devir hızında yıllar itibariyle düşüş gözlenmektedir. Yine hayat dışı şirketlerin aktif devir hızları sektör ortalamasının üzerinde iken, hayat ve emeklilik şirketlerinin aktif devir hızı sektör ortalamasının altında kalmıştır.

6.3. Finansal Yapı (Kaldıraç) Oranları Analizi

Yabancı Kaynak (Kaldıraç) Oranı: Bu oran, işletmelerin varlıklarının ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Kaldıraç oranı olarak da bilinen bu oranın 0,50 civarında olması normal karşılanır. Bu oranın yüksek olması, işletmenin riskli bir şekilde finanse edildiğinin işaretidir.

Aşağıda Tablo 13'de Türk sigortacılık sektörünün kaldıraç oranları yer almaktadır.

Tablo 13: Yabancı Kaynak Oranı = Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	0,55	0,50	0,57	0,52	0,65	0,68	0,73	0,71	0,71	0,78	0,79
Hayat ve Emeklilik	0,89	0,89	0,89	0,89	0,89	0,87	0,88	0,90	0,91	0,92	0,93
Sektör Ortalaması	0,71	0,69	0,73	0,72	0,79	0,80	0,83	0,83	0,84	0,87	0,86

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Tablo değerlendirildiğinde, sigortacılık sektörünün yabancı kaynak oranının yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Hayat dışı şirketlerde, hayat ve emeklilik şirketlerine göre daha düşük oranlar gerçekleşse de her iki grup şirket için de toplam pasifler içindeki yabancı kaynak oranı oldukça yüksektir. Sektör ortalamasına bakıldığında ise 2006 yılında 0,71 olan oran, hemen hemen sürekli artış göstererek 2016 yılında 0,86'ya kadar çıkmıştır. Yabancı kaynak oranının bu derece yüksek olması, sigorta sektörünün yabancı kaynaklara bağlılığını ifade ettiği için riskli bir durumu ortaya koymaktadır.

Özkaynak Oranı: İşletme varlıklarının ne kadarının ortaklar ya da işletme sahiplerince finanse edildiğini gösteren özkaynak oranı, orta ve uzun vadeli kredi analizlerinde işletmelerin kredi değerliliğini tespit etmek amacıyla da yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Bu oranın 0,50 düzeylerinde olması genel olarak normal karşılanabilir. Oranın yükselmesi, işletmenin uzun yabancı kaynakları ile bunların faizlerini ödemedi güçlükle karşılaşma ihtimalinin zayıf olduğunu gösterir (Çabuk vd., 2013;66-67).

Tablo 14: Özkaynak Oranı = Özkaynaklar / Pasif Toplamı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	0,45	0,50	0,43	0,48	0,35	0,32	0,27	0,28	0,29	0,22	0,21
Hayat ve Emeklilik	0,11	0,11	0,10	0,10	0,10	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08	0,07
Sektör Ortalaması	0,29	0,31	0,27	0,28	0,20	0,20	0,17	0,17	0,16	0,13	0,14

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Tablo 14'de Türk sigortacılık sektörünün özkaynak oranları yıllar itibariyle verilmiştir. 2006 yılından itibaren bu oranın oldukça düşük olduğu, özellikle hayat ve emeklilik şirketlerinde hayat dışı şirketlere göre daha da düşük seviyelerde seyrettiği dikkati çekmektedir. Sektör ortalamasına bakıldığında, 2006 yılında 0,29 olan özkaynak oranının, 2016 yılına kadar azalarak 0,14 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum, sigorta sektörünün sermaye-özkaynak yapısının zayıf olduğunun bir göstergesidir.

6.4. Kârlılık Oranları Analizi

Özkaynak Kârlılığı: Ortakları tarafından işletmeye tahsis edilen değerlerin ne ölçüde etkin ve verimli kullanıldığını gösteren özkaynak kârlılığı, sermayenin her bir birimine düşen kâr payını gösterir. Kârlılık analizlerinde yoğun olarak kullanılan bu oranın yüksek olması olumludur.

Tablo 15: Özkaynak Kârlılığı = Net Kâr / Özkaynaklar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	3,72	7,44	10,61	2,54	-3,69	-0,30	-12,99	11,08	8,99	-7,66	-2,01
Hayat ve Emeklilik	8,30	17,85	17,43	16,50	13,86	11,20	12,43	12,28	15,22	16,00	0,17
Sektör Ortalaması	4,57	9,19	11,98	5,16	1,59	3,99	-2,57	11,5	11,16	2,01	-0,92

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Türk sigortacılık sektörünün performans göstergelerinden biri olarak kullanılan özkaynak kârlılığı, sigorta sektörü ortalaması açısından yıllar itibariyle incelendiğinde, bu oranın giderek düştüğü gözlenmektedir. 2010, 2011 ve 2012 yılında hayat dışı şirketlerin zarar etmesi nedeniyle bu şirketlerin özkaynak kârlılığı negatif gerçekleşmiş, bu durum 2012 yılında sektör ortalamasının da negatif olmasına neden olmuştur. Analiz döneminde sigorta sektörü özkaynak kârlılığının en yüksek olduğu yıl 2013 yılı olmuştur. Genel bir değerlendirme yapıldığında ise, hayat dışı şirketlerin özkaynak kârlılığının, hayat ve emeklilik şirketlerinininkine göre oldukça düşük olduğu da göze çarpmaktadır.

Faaliyet Kârlılığı: İşletmelerin faaliyet kârlılığını gösteren Net Kâr / Faaliyet Gelirleri oranının yüksek düzeylerde olması faaliyetlerden elde edilen kârın yüksek olduğunu gösterir ve işletmeler açısından olumlu bir şekilde yorumlanır.

Tablo 16: Faaliyet Kârlılığı = Net Kâr / Faaliyet Gelirleri

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	-1,41	-65,90	7,95	5,50	0,85	0,14	48,00	-4,55	-3,08	3,48	-2,01
Hayat ve Emeklilik	-1,84	-20,23	31,68	28,16	-17,28	-21,86	-15,41	-17,09	-67,61	-12,16	0,17
Sektör Ortalaması	-1,53	-38,0	10,18	10,65	-0,49	-2,57	5,25	-6,28	-5,63	-1,07	-0,92

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Tablo 16'da sigorta sektörüne ait faaliyet kârlılık oranlarına bakıldığında sektör ortalamasının 2008, 2009 ve 2012 yılları dışında negatif gerçekleştiği görülmektedir. Veriler incelendiğinde, hayat dışı şirketler ile hayat ve emeklilik şirketlerinin 2008, 2009 ve 2012 yılları dışında kalan tüm yıllarda negatif faaliyet geliri elde etmiş olmasının bu durumda önemli bir etkisi vardır. Sonuç olarak sektörün genelinde faaliyet kârlılığının olumsuz bir görünüm arz ettiği söylenebilir.

Aktif Kârlılığı: Bir birim aktif başına elde edilen net kârı gösteren aktif kârlılık oranı, aktiflerin işletmelerde ne ölçüde kârlı kullanıldığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu oranın yüksek olması olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 17: Aktif Kârlılığı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hayat Dışı	0,02	0,04	0,05	0,01	-0,01	-0,001	-0,03	0,03	0,03	-0,02	0,12
Hayat ve Emeklilik	0,001	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,23
Sektör Ortalaması	0,01	0,03	0,03	0,01	0,003	0,008	-0,004	0,02	0,02	0,003	0,175

Kaynak: tsb.org.tr, hazine.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.08.2017)

Sigortacılık sektöründe aktif kârlılığının, Tablo 17'de görüldüğü gibi, 2006 yılından 2016 yılına kadar dalgalı bir seyir izlediği anlaşılmaktadır. Ayrıca finansal küresel piyasalarda yaşanan gelişmeler doğrultusunda 2010, 2011, 2012 ve 2015 yıllarında hayat dışı şirketlerde negatif aktif kârlılık ile karşılaşmıştır. Sektör ortalamasına bakıldığında ise sadece 2012 yılında negatif aktif kârlılık görülmektedir. Bu durum sigortacılık sektörünün kâr marjlarının hızlı bir şekilde azaldığının kanıtıdır.

7. SONUÇ

Küreselleşmenin etkisiyle finansal piyasalarda artan rekabet, tüm işletmeleri daha verimli ve daha etkin çalışmaya zorlamakta, bu durum da sektörlerin finansal performanslarının analizini gerekli kılmaktadır. Finansal piyasaların bankacılık sektöründen sonra en önemli ikinci unsurunu oluşturan sigortacılık sektörünün de karşılaşılan mali sorunları çözmede yüksek bir beceri sergilemesi beklenmektedir.

Ekonomik değişkenler üzerinde önemli etki derecesine sahip olan sigortacılık sektörü mali tablolarındaki düzey, varlık ve kaynak değişimleri, gelir gider dağılımlarındaki değişimler, ülke

sigortacılık performansının yıllar itibariyle düzeyini belirlemede ve eksiklerini tamamlamada belirleyici rol oynamaktadır.

Ekonomilerin can damarını oluşturan finansal yapının önemli bir parçası olan sigorta sektörünün ülkemizde sergilediği mali performansın analiz edilmesi amacıyla hazırlanan bu çalışmada, 2006-2016 yılları arasında sigortacılık sektörünün mali tabloları oran analizi yöntemi ile incelenerek değerlendirilmiş ve sektörün etkinliğinin yıllar itibariyle seyri ortaya konulmuştur.

Çalışmada Türk sigorta sektörü hayat dışı branşlar, hayat ve emeklilik branşları ve toplam sektör olarak ele alınmış, finansal oranları hesaplanarak değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda Türk sigortacılık sektörünün likidite oranları, faaliyet oranları, finansal yapı oranları ve kârlılık oranları ayrı ayrı analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmada ulaşılan bulgulara göre; sigorta şirketlerinin cari oranlarının düşük olduğu, ancak hayat ve emeklilik şirketlerinin hayat dışı şirketlere göre daha yüksek cari orana sahip olduğu, nakit oranlarının ise iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Faaliyet oranları açısından değerlendirme yapıldığında ise sigorta şirketlerinin alacak ve aktif devir hızlarının giderek azaldığı, hayat ve emeklilik şirketlerinde hayat dışı şirketlere göre daha düşük olduğu gözlenmiştir. Yabancı kaynak oranı, hayat dışı şirketlerde daha makul düzeyde iken, hayat ve emeklilik şirketlerinde ise daha yüksektir. Özkaynak oranları ise giderek azalmaktadır. Son olarak sigorta şirketlerinin kârlılıklarına bakıldığında ise şirketlerin kârlılıklarında ciddi bir azalma olduğu aktif kârlılığının ise oldukça düşük düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Akın, F.& Ece, N. (2013). “İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin 2006-2010 Dönemi Finansal Performanslarının Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak 2013, 89-106.

Akyüz, Y. & Kaya, Z. (2013). “Türkiye’de Hayat Dışı ve Hayat/Emeklilik Sigorta Sektörünün Finansal Performans Analiz ve Değerlendirilmesi”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Yıl: 13, Sayı: 26, 355-371.

Altan, M.S. (2010). “Türk Sigortacılık Sektöründe Etkinlik: Veri Zarflama Analizi Yöntemi İle Bir Uygulama”, Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:12, Sayı:1, 185-204.

Başkaya, Z. & Akar, C. (2005), “Sigorta Şirketlerinin Satış Performanslarının Veri Zarflama Analizi Yöntemiyle Belirlenmesi”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz 2005, Sayı:15, 37-51.

Başpınar, A. (2005).“Finansal Analiz Tekniklerinin Sigorta Şirketi Mali Tablolarına Uygulanması”, Maliye Dergisi, Sayı: 149, Mayıs-Aralık 2005, 4-35.

Berk, N. (2003). Finansal Yönetim, Türkmen Kitapevi, İstanbul.

Çabuk, A. ve diğerleri. (2013). Finansal Tablolar Analizi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, Eskişehir.

Çakır, S. (2016). “Türk Sigortacılık Sektöründe Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri İle Performans Ölçümü: BİST Uygulaması”, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:20, Sayı:1, 127-147.

Çelik, T. & Kaplan, M. (2005). “Türk Sigortacılık Sektöründe Kârlılık ve Yoğunlaşma İlişkisi”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:62, Sayı:4, 69-82.

Çetintaş, H. & Biçen, Ö.F. (2012). “Türkiye’de Sigortacılık Sektörünün Etkinlik Analizi”, Tisk Akademi, Sayı:11, 124-154.

Dalkılıç, N. (2012). “Türkiye’de Hayat Dışı Sigortacılık Sektöründe Etkinlik Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2012, 71-90.

Ekren, N.& Emir, F. (2002). “Türk Bankacılık Sisteminde Etkinlik Analizi (Veri Zarflama Analizi Uygulaması)”, Active Dergisi, Mayıs-Haziran 2002, 2-32.

- Kaya, E.Ö. & Kaya, B. (2015). “Türkiye’de Hayat Sigortası Şirketlerinin Finansal Performansını Belirleyen Firmaya Özgü Faktörler: Panel Veri Analizi”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt:7 Sayı:12, 93-111.
- Kayalı, C. (2007). “2000-2006 Döneminde Türkiye’de Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinin Etkinlik Değerlendirmesi”, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, 103-115.
- Kılıçkaplan, S. & Karpat, G. (2004). “Türkiye Hayat Sigortası Sektöründe Etkinliğin İncelenmesi”, D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:19, Sayı:1, 1-14.
- Kılıçkaplan, S. & Baştürk, F.H. (2005). “Tobit Modeli Kullanılarak Türk Sigorta Sektöründe Etkinlik Değişmesinin Ölçülmesi”, Mevzuat Dergisi, Yıl:8, Sayı:88.
- Köse, A. (2010). “Türk Sigorta Sektörü Hayat ve Emeklilik Şirketlerinin Etkinlik Analizi”, Akademik Araştırmalar Dergisi, Sayı:44, 85-100.
- Kuşçu, S. & Revanoğlu, G.A. (2011). “Türkiye Sigorta Sektörü ve Analizi”, Kırgızistan: International Conference On Eurasian Economies.
- Peker, İ. & Baki, B. (2011). “Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Türk Sigortacılık Sektöründe Performans Ölçümü”, International Journal of Economic and Administrative Studies, Yıl:4, Sayı:7, 1-18.
- Turanlı, M. & Köse, A.(2005). “Doğrusal Hedef Programlama Yöntemi İle Türkiye’deki Sigorta Şirketlerinin Performanslarının Değerlendirilmesi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Yıl:4, Sayı:7, s.19-39.
- T.C. Hazine Müsteşarlığı, www.hazine.gov.tr
- TSB, Türkiye Sigorta Birliği, www.tsb.org.tr